

Dommeren ex officio, ifølge sin Embedspligt, skal yde ham under den offentlige Politisag. Ved denne Sællighed, ligesom ogsaa ved forskjellige andre Spørgsmaal af lignende Natur, turde det ligge nær for det ærede Udvalg at tage under Overveielse, om ikke den Institution, som man har begyndt at indføre i vort Naboland Sverige, nemlig Indførelsen af frie Fattigprokuratorer, ikke ogsaa maatte være ønskelig at faae indført her. Det er blot en Anstiftning, en Genstilling, som jeg gjør til det ærede Udvalg, om det ikke vil tage dette Spørgsmaal under Overveielse. I Østehøborg har Kommunen, efter hvad jeg har læst i Bladene, for et Aarstid eller to siden oprettet to saadanne Poster som Fattigprokuratorer, der skulle yde deres Bistand til Trængende uden Veberlag. En saadan Institution vilde naturligvis ogsaa her kunne komme til at yde retslig Bistand for Lyendet i mangfoldige Tilfælde og derved bidrage til at hæve den Ulig-
hed, som fremkommer i saa Henseende, naar disse to Parter, af hvilke den ene i Almindelighed har et bedre juridisk Blik og en større juridisk Indsigt end den anden, skulle møde for Retten. Jeg vil derfor bede det ærede Udvalg om at tage dette Spørgsmaal under Overveielse og om at skænke de Forslag, som jeg har stillet, sin Opmærksomhed.

Fagb: Udvalget indleder sin Betænkning med den Udtalelse, at Lovgivningsmagten kun lidet formaar at indvirke paa Lyendeforholdets Udvikling. Det forekommer mig, at det ærede Udvalg dog her er temmelig beskedent paa Lovgivningsmagtens Begne; thi ved Vedtagelsen af Loven af 10de Mai 1854 gik man ud fra den Forudsætning, at Lovgivningsmagten kunde indvirke faare meget paa Lyendeforholdets Udvikling, og Erfaringen har senere godtgjort, at denne Lov virkelig har været istand til aldeles at ødelægge Lyendeforholdet, hvilket er et Vidnesbyrd om, at Lovgivningsmagten har meget stor Indflydelse derpaa. Det kunde imidlertid ikke falde mig ind at tro, at de saa Bemærkninger, som det foreliggende Lovforslag giver mig Anledning til at fremkomme med, skulde vinde nogen Indgang her; men de skulde dog udtales, for at naar som helst og hvor som helst Diet maatte blive aabnet for disse Bemærkninger's Rigtighed, det da skal staa som en Kjendsgjerning, at de ere udtalte her i Salen. Jeg tillod mig allerede for et Aar siden at paapege, at det var en selvstændig Mistjendelse af Lyendeforholdet, naar man vilde gjøre det til et rent Kontraktforhold. Et Kontraktforhold er kun fornuftigt og naturligt der, hvor Parterne paa begge Sider ere istand til baade at varetage deres Interesser og tillige yde Sikkerhed for Opfyldelsen af de Forpligtelser, de paatage sig. Men ingen af Delene er Tilfældet ved Lyendeforholdet. Derfor Husbonden staa der ofte et Lyende, der saa vel ved sin Ungdom som ved sin mangelfulde Modenhed er ude af Stand

til at varetage sin sande Interesse, men paa den anden Side heller ikke kan yde Sikkerhed for, at det vil opfylde de Forpligtelser, som det paatager sig. Men baade Lovforslaget saa vel som de stillede Ændringsforslag gaa jo væsentlig ud paa at vindicere sig hos Fæstemænd og Husbønder og andre Personer Sikkerhed for Opfyldelsen af de Forpligtelser, som paahvile Lyendet. Dette er det bedste Vidnesbyrd for, at Lyendeforholdet ikke kan gjøres til et rent Kontraktforhold. Derfor man gaar ind paa en dybere Undersøgelse af Lyendeforholdets indre Natur, saa vil det endnu klarere vise sig, at Lyendeforholdet ikke kan gjøres til et rent Kontraktforhold. Hvad var det, som i tidligere Tid baade fra Husbondens og Lyendets Side gjorde Forholdet inderligere og hjerteligere? Det var Solidariteten, det var den levende fælles Interesse i Hjemmet og i Hjemmets Lykke, som fandtes paa begge Sider. Enhver hæderlig Husbond følte, at idet han stillede sig som Husfader lige overfor Lyendet, var han Lyendets naturlige Værg og Beskytter, ligesom Lyendet paa den anden Side følte, at idet det fremmede det Hjems Lykke, som det var Deltager i, fremmede det sin egen Lykke. Men saa kom Doktrinen om det rene Kontraktforhold, hvori man gjorde en anden Anskuelse gjældende om Lyendeforholdet; thi idet man opstillede Husbond og Lyende som Kontrahenter, altsaa som Modparter, vænnede man dem til at betragte hinanden som Modstandere. Medens man tidligere gik ud fra, at Lyendet og Husbonden vare Fællesinteresserede i det Hjem og det Hjems Lykke, som de begge vare Deltagere i, gaar man nu ud fra, at de staa som Modparter lige overfor hinanden, saaledes at den One maa værg sig lige overfor den Anden, idet han betragter sine Interesser som værende i Strid med den Andens. Det er dette Syn paa Forholdet, som er i Stand til at ødelægge det, og derved ere vi efter min Mening komne saa vidt i vore Lyendeforhold, som vi ere. Jeg skal ikke komme dybere ind paa, hvor vidt vi ere komne; dette har jeg omtalt ifjor, og jeg veed, at mine Anskuelser ikke vinde Indgang her i Salen. Jeg vil derfor overlade til Andre at bedømme, om mine eller Thingets Anskuelser ere de rigtige.

Th. Nielsen: De foreliggende Ændringer ere fremkomne som en Følge af en Overenskomst i Udvalget, og det er derfor en Selvfølge, at ingen af de stridende Parter har kunnet faae det, som de ansaa i og for sig som det absolut Bedste; man har givet efter paa begge Sider. Jeg glæder mig derover; thi det er et Vidnesbyrd om, at vi i denne Sag — som da ogsaa i enkelte andre — kunne være paa neutralt Gebet. Jeg skal saaledes udtale om Fæstemandsinstitutionen, som jo vil blive noget forandret efter vore Ændringsforslag, at jeg naturligvis hellere havde set, at Kommunalraadet havde haft